

De innovatiekracht van de bloembollen- en boomteeltsector wordt onvoldoende gestimuleerd door het topsectorenbeleid van de overheid. Dat zeggen Prisca Kleijn, directeur van KAVB, en Henk Westerhof, voorzitter van Anthos.

Tekst: René Bouwmeester
Fotografie: René Faas

Het topsectorenbeleid van de overheid is in 2010 gestart. Het doel van het beleid is om de kennis en kunde van deze sectoren te optimaliseren zodat het bedrijfsleven er meer geld mee kan verdienen. Dit betekent een versterking van de economie en de concurrentiekracht van Nederland. De overheid heeft negen sectoren benoemd met als doel deze te steunen op het gebied van innovatie. Bedrijfsleven, onderzoeksinstellingen en de overheid werken in dit verband samen. Een van die sectoren is Tuinbouw en Uitgangsmaterialen.

“De overheid wilde met dit beleid gericht investeren, samen met het bedrijfsleven en de wetenschap. De ambitie was om sterke sectoren nog sterker te maken. Die ambitie ondersteunen we”, zegt Prisca Kleijn, directeur van brancheorganisatie KAVB. “Na een paar jaar moeten we echter vaststellen dat het topsectorenbeleid voor onze sector niet werkt zoals we zouden willen.”

Kleijn signaleert dat het topsectorenbeleid zo in elkaar steekt dat kleine sectoren, als de bloembollensector, moeilijk toegang krijgen tot financiële steun voor onderzoeksprojecten. Het gevolg is dat binnen de branche steeds minder aan fundamenteel onderzoek wordt gedaan. “We hebben dan ook grote zorgen over de innovatie in de sector.”

Henk Westerhof, voorzitter van Anthos, onderschrijft de bevindingen van Kleijn. Ook hij is in principe blij met de aandacht voor de branche in het topsectorenbeleid, maar hij stelt vast dat het beleid de sector weinig heeft opgeleverd. “Ik denk dat er bijna geen projecten worden gedaan in de bloembollensector. In de boomkwekerijsector hebben wij gelukkig wel een positieve ervaring opgedaan, omdat uit het budget van de topsector een fikse som geld beschikbaar wordt gesteld voor de financiering van ‘De Groene Agenda’. Anthos is bij de uitvoering daarvan nauw betrokken.”

De afstand tussen de ondernemers en de topsector is echter te groot, vindt Westerhof. “Het is voor een individuele ondernemer een onbekende en bijna onbereikbare wereld. Er is vrijwel geen ondernemer die precies weet wat het betekent. Een topsector moet ondernemersgedreven zijn. Daarvan is nu geen sprake. Als blijkt dat zoveel ondernemers er ver van

afstaan, dan kun je je afvragen of we in staat zijn genoeg gebruik te maken van de mogelijkheden die het beleid biedt.”

DIVERSITEIT

Kleijn noemt een aantal redenen die er voor zorgen dat het beleid in haar ogen niet werkt. “Het heeft te maken met de kenmerken van onze sector. Er zijn veel bedrijven en die zijn vaak ook erg klein in verhouding tot bedrijven in andere sectoren. Daarbij is de diversiteit juist groot. Er zijn bedrijven die de bollenteelt combineren met een andere bedrijfstak, zoals akkerbouw.

.....

‘We hebben grote zorgen over collectieve innovatiekracht van de sector’

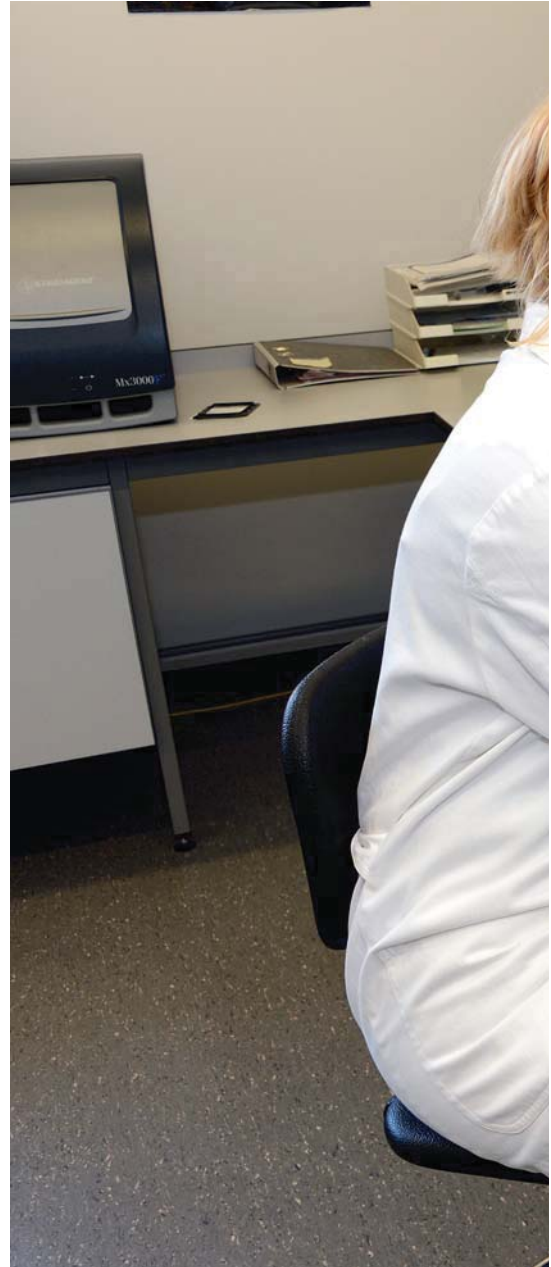
.....

Met zoveel bedrijven is het heel moeilijk om van iedereen cofinanciering te krijgen voor onderzoek. Voor de groentezaadindustrie is dat probleem niet zo groot, want in die sector zijn een aantal grote bedrijven die de kar trekken. Met al die kleine bedrijven is het niet eenvoudig om alle neuzen dezelfde kant op te krijgen en een bijdrage te vragen. Dat is een hell of a job.”

De oorzaak van die moeizame cofinanciering ligt bij het opdoeken van het Productschap Tuinbouw (PT), zeggen Kleijn en Westerhof. Toen het topsectorenbeleid is ontstaan, kwam kort daarna een einde aan het PT. Alle partijen in de sector waren verplicht via het PT een financiële bijdrage te leveren aan onderzoek en promotie. Die belangrijke pijler is weggevalen. “Dat is met name voor de bollensector een probleem geworden. Als het PT was behouden, dan zou cofinanciering eenvoudiger zijn”, zegt Kleijn.

De laatste meerjarige onderzoeken die via het PT zijn gefinancierd, worden binnenkort afgerond. Kleijn ziet het aantal lopende onderzoeken snel afnemen. “Inmiddels wordt het in het vak wel duidelijk dat er gaten gaan ontstaan in de ontwikkeling.”

De KAVB heeft inmiddels vier fondsen opgericht om geld bijeen te brengen voor onderzoek. Het KAVB Liefonds was het eerste. Op basis van een vrijwillige bijdrage brengen deze vier fondsen samen 350.000 euro bij elkaar.

Onderzoekers, zoals hier bij PPO, zijn te veel tijd kwijt

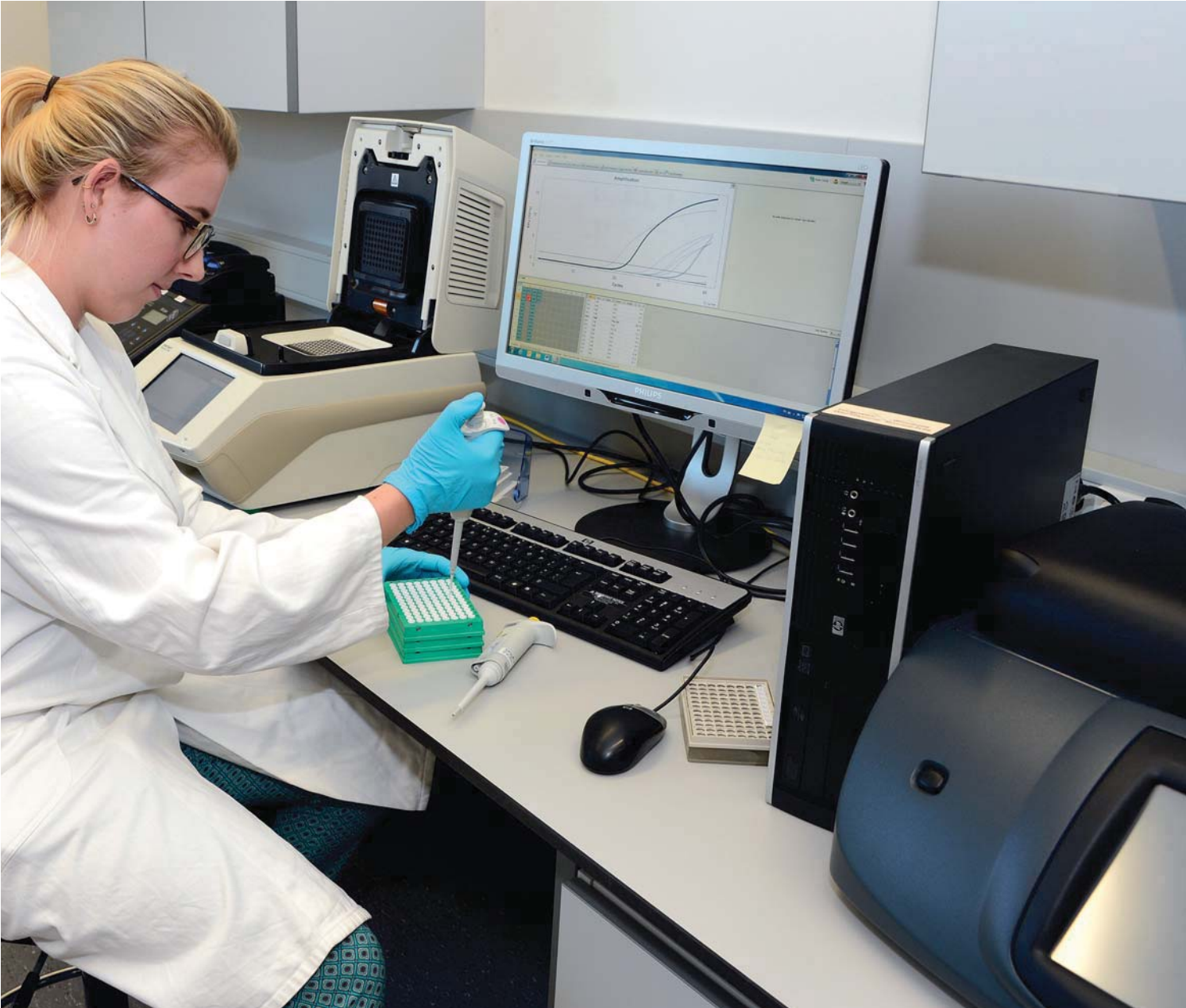
‘Topsectoren

“Dat klinkt als een mooi bedrag”, erkent Kleijn, “Maar in de PT-tijd staken de gezamenlijke teeltbedrijven jaarlijks 2 miljoen euro in onderzoek.”

Anthos heeft via iBulb de beschikking over een onderzoeksbudget van 300.000 euro en daarnaast investeert de organisatie jaarlijks 200.000 euro in een onderzoeksproject in de Verenigde Staten, zo meldt Westerhof.

CONCURRENTIE

Een andere belangrijke reden is de concurrentie tussen onderzoeksprojecten. Diverse sectoren binnen de groep Tuinbouw en Uitgangsmaterialen concurreren met hun projecten om dezelfde financiële bijdrage van de overheid. Kleijn: “Het kost onderzoeksinstanties enorm veel tijd om projectaanvragen te schrijven. Vervolgens worden veel aanvragen afge-

aan het schrijven van voorstellen, vinden KAVB en Anthos.

beleid werkt niet voor bollensector'

wezen. Veel onderzoekers steken daar veel tijd in, maar het levert weinig op. Zo is het beleid nooit bedoeld geweest. Een onderzoeker moet onderzoek doen en niet zoeken naar geld."

Bij de behandeling van de onderzoeksaanvragen is innovatie een belangrijk criteria. Kleijn vindt dat dit criterium verkeerd wordt gehanteerd. "Wat is innovatief? Wat in de bollensector innovatief is, kan in een andere sector al worden toegepast, maar daarmee is het wel nieuw voor de bollensector. Dat zijn we al een paar keer tegengekomen."

Westerhof denkt dat door deze wijze van budgetverdeling belangrijk onderzoek niet wordt uitgevoerd. "Fundamenteel onderzoek naar virusproblematiek is heel belangrijk. De virusproblematiek breekt ons enorm op, ook aan de afzetkant. Het is heel belangrijk voor de bollensector dat daar onderzoek naar wordt gedaan.

Vervolgens krijgen we te horen dat ons voorstel niet innovatief genoeg is. Als er dan 85 voorstellen worden ingediend voor een totaal budget van acht tot tien miljoen euro, dan voel je aan dat jouw project niet wordt gehonoreerd. Dat is een slechte zaak, want dit onderzoek moet echt worden uitgevoerd."

BAKENS VERZETTEN

Westerhof wil desondanks niet van mislukt beleid spreken. "Het instrument is goed, maar we komen er niet bij. Het is niet fair om te zeggen dat het beleid niets is. Het ligt aan ons, niet aan de overheid. De overheid wil wel, maar wij kunnen het zelf op deze manier niet organiseren." Ook Kleijn schrijft het beleid niet volledig af. "Maar ik heb wel zorgen. Om te voorkomen dat het echt mislukt, moeten de bakens wel worden verzet."

De KAVB heeft onlangs overleg gehad met topambtenaren van het ministerie van Economische Zaken. Kleijn heeft tijdens dat gesprek de suggestie gedaan om per sector met budgetten te gaan werken. Dat betekent dat de concurrentie vermindert en projecten van kleine sectoren ook aan bod komen. Onderzoekers zullen minder tijd kwijt zijn aan het schrijven van voorstellen en de sector krijgt een grotere vinger in de pap bij de toewijzing van projecten. Kleijn ziet dan nog een hobbel die genomen moet worden. "Onze uitdaging is dan om de cofinanciering structureel te regelen."

Het ministerie van Economische Zaken wil nog niet inhoudelijk reageren op de bevindingen van de KAVB en Anthos. Een woordvoerder laat in een reactie weten dat het ministerie de voorstellen van de brancheverenigingen voor verbetering van het beleid graag tegemoet ziet.